RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

LAUSUNTO

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto
Eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen yksikkö

Pvm/Datum/Date
16.9.2026

Dnro/Dnr/DNo
6855/00.00.01.00.02/2026

Suomen Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyyntö 9.9.2026

Asiantuntijalausunto eläintenpitokieltoa koskevasta muutosesityksestä (HE 130/2026)

Ruokavirasto on lausunut eläintenpitokieltoa koskevan lainsäädännön muutoshankkeesta kattavasti aiemmissa käsittelyvaiheissa. Ruokavirasto kannattaa kaikkia esitettyjä muutoksia. Aiemmissa lausunnoissaan Ruokavirasto on ilmaissut pitävänsä muutoksia osin riittämättöminä.

Lausunto

Ruokavirasto on päättänyt tässä asiantuntijalausunnossa tarkastella ehdotettuja muutoksia erityisesti eläinten hyvinvoinnin valvonnasta vastaavien viranomaisten näkökulmasta. Tärkeimmät eläinten hyvinvointia valvovat viranomaiset, poliisin ohella, ovat kunnissa toimivat valvontaeläinlääkärit ja Ruokaviraston valtioneläinlääkärit (entiset läänineläinlääkärit).

Vakavat eläinten hyvinvointia koskevat valvontatapaukset ovat tyypillisesti pitkäkestoisia, ja valvontaviranomaiselle raskaita ja kuluttavia. Ennen rikosoikeudellisen prosessin käynnistymistä, on yleistä, että valvontakohteessa käydään useita kertoja, ja asiakkaalle annetaan hallinnollista ohjausta, neuvoja ja lopulta määräyksiä. Eläin voidaan valvontaviranomaisen toimesta ottaa haltuun tai lopettaa, mutta nämä toimet ovat äärimmäisiä ja tulevat sovellettavaksi vain osassa tapauksia. Monet valvontaeläinlääkärit kokevat, että poliisi aloittaa esitutkinnan heidän ilmoittamistaan hyvinvointitapauksista liian myöhään, tilanteiden jo kärjistyttyä. Tämän Ruokavirasto on nostanut esiin jo aiemmissa lausunnoissaan. Tapaukset, jotka päätyvät tuomioistuimeen, ja joissa voidaan määrätä eläintenpitokielto, ovat usein tapauksia, joissa mikään muu keino ei ole riittänyt turvaamaan eläinten hyvinvointia. Tällaisissa tilanteissa eläintenpitokielto muodostaa parhaimmillaan tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen keinon estää hyvinvointiongelmien jatkuminen.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

LAUSUNTO

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto
Eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen yksikkö

Pvm/Datum/Date 16.9.2026

Dnro/Dnr/DNo 6855/00.00.01.00.02/2026

Aina eläintenpitokielto ei kuitenkaan johda asian lopulliseen ratkaisemiseen. Erityisiä ongelmia aiheutuu tilanteissa, joissa eläintenpitokieltoon ei ole liitetty eläinten tuomitsemista menetetyksi, vaikka tästä on nimenomaisesti säädetty rikoslain 17 luvun 23 a §:ssä. Tällöin eläimet ovat voineet jäädä kiellon saaneelle henkilölle, minkä seurauksena viranomaisprosessi on jatkunut eläintenpitokiellon rikkomista koskevina uusina rikosasioina. Ruokavirasto toivoo edelleen, kuten lausunnoissaankin, että tuomioistuimella olisi vähintäänkin mahdollisuus varmistaa syyttäjältä, onko syyttäjä jättänyt vaatimatta menettämisseuraamusta tarkoituksella.

Ruokaviraston kokemuksen mukaan eläintenpitokieltoa on nykyisin ollut mahdollista kiertää varsin helposti. Käytännössä eläinten omistus tai rekisteröinti on voitu siirtää muodollisesti kiellon saaneen henkilön lähipiiriin kuuluvalle henkilölle, kuten puolisolle, vanhemmalle tai lapselle, vaikka eläinten tosiasiallinen hoito olisi jatkunut entiseen tapaan. Koska eläintenpitokielto kohdistuu yksittäiseen henkilöön eikä esimerkiksi tuotantotilaan tai henkilön kotitalouteen, on kiellon saaneen henkilön tosiasiallinen osallistuminen eläinten hoitoon usein erittäin vaikeaa osoittaa. Tämän seurauksena samat eläinten hyvinvointia koskevat ongelmat voivat jatkua eläintenpitokiellosta huolimatta.

Voimassa olevan sääntelyn aikana eläintenpitokiellon rikkomisesta on voitu tuomita enintään sakkorangaistus. Kuten hallituksen esityksessä on todettu, tällä on ollut merkittävä vaikutus viranomaisten valvontamahdollisuuksiin. Pelkkä tieto tai epäily eläintenpitokiellon rikkomisesta ei ole sellaisenaan mahdollistanut tarkastuksen tekemistä kotirauhan suojaamiin tiloihin. Tämä johtuu perustuslakivaliokunnan vakiintuneesta kannasta, jonka mukaan kotirauhan piiriin ulottuvien tarkastusvaltuuksien tulee liittyä riittävän vakavien rikosten selvittämiseen. Vakavuusvaatimus ei ole ainoa kotirauhan suojaa koskeva oikeudellinen edellytys, mutta käytännössä se on merkinnyt sitä, ettei tarkastuksia ole voitu tehdä pelkästään eläintenpitokiellon rikkomista koskevan epäilyn perusteella. Ilman mahdollisuutta tarkastuksen suorittamiseen kiellon rikkomisen osoittaminen on monissa tapauksissa ollut käytännössä mahdotonta.

Hallituksen esityksessä ehdotettu eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikon ankaroittaminen muuttaisi tätä tilannetta merkittävästi. Ruokavirasto korostaa, että sen määrittely, missä määrin kotirauhan piiriin ulottuva viranomaisvalvonta on hyväksyttävää, kuuluu lainsäätäjälle. Kyse on perusoikeuksien näkökulmasta merkittävästä kysymyksestä, jossa toisaalta punnitaan yksityiselämän ja kotirauhan suojaa sekä toisaalta yhteiskunnan mahdollisuuksia puuttua tehokkaasti eläinten hyvinvointia vakavasti vaarantavaan toimintaan. Ruokavirasto katsoo, että mahdollisuus eläintenpitokiellon tehokkaaseen valvontaan on kuitenkin välttämätön edellytys sille, että

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

LAUSUNTO

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto
Eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen yksikkö

Pvm/Datum/Date 16.9.2026

Dnro/Dnr/DNo 6855/00.00.01.00.02/2026

tuomioistuimen määräämän eläintenpitokiellon tarkoitus toteutuu. Ehdotetut muutokset parantavat merkittävästi viranomaisten mahdollisuuksia puuttua eläintenpitokiellon rikkomiseen ja siten ehkäistä tilanteita, joissa eläimet joutuvat toistuvasti kärsimään samojen henkilöiden hoidossa.

Kokonaisuudessa Ruokavirasto pitää hallituksen esityksen ehdotuksia perusteltuina ja kannatettavina.

Juristi Aapo Kangas

Jakelu eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta